

**JONG
GROEN**

Congres Food for Thought

Naar een nieuw voedselsysteem

zaterdag 30 april 2016 – Leuven

Inhoud

TERMENLIJST	1
1. Algemene inleiding	5
2. Duurzame productie	6
A. Beleid ten dienste van mens en dier	6
3. Autonomie van de boer	11
B. Toegang tot grond	11
C. Inkomen	11
D. Toegang tot kapitaal	12
E. Toegang tot kennis	12
F. Welzijn van de boer	13
4. Retail en transport.....	15
G. Retail	15
H. Transport van dieren en voedsel.....	16
5. Autonome consument	18
I. Bewustwording van de consument.....	18
J. Macht van de consument.....	19
K. Toegang tot voedsel.....	19
6. Autonome overheid	21
L. Gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB)	21
M. Wereldmarkt en lokale economie.....	22
N. Instellingen en besluitvorming	22
O. Onderzoek en opleiding	23

TERMENLIJST

Elke term wordt in de tekst aangeduid met een *.

- **Agro-ecologie:** Kan de betekenis aannemen van zowel een wetenschappelijke discipline als een landbouwpraktijk, als een politieke of sociale beweging. Het dominante landbouwmodel, het effect van de industrialisering van landbouwsystemen en de geglobaliseerde markteconomie die losgekoppeld is van productieve en ecologische beperkingen, wordt bekritiseerd. Agro-ecologie wil een alternatief bieden en onderzoekt andere vormen van landbouw gebaseerd op autonomie en het zorgzaam gebruik van hulpbronnen op lange termijn. Het doelt gelijktijdig op:
 1. De toepassing van ecologie op de ontwikkeling en het beheer van duurzame agro-ecosystemen;
 2. Ontwikkeling van landbouw- en voedselsystemen gebaseerd op traditionele kennis, alternatieve landbouwpraktijken en ervaringen met lokale voedselsystemen;
 3. De koppeling van ecologie, cultuur, economie en maatschappij voor een duurzame landbouwproductie, een gezond leefmilieu en leefbare voedsel- en landbouwgemeenschappen.
- **Biologische landbouw:** Een landbouwworm waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de effecten ervan op het milieu en het welzijn van dier en mens. De specifieke eisen betreffende deze biologische landbouwmethoden zijn gevat in een Europese verordening. Deze eisen hebben onder andere betrekking op een strengere regulatie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, medicijnen voor vee, kunstmest, GGO's en de herkomst van productiemiddelen.
- **Conventionele landbouw/ industriële landbouw:** Kenmerkend voor dit landbouwtype is de grootschaligheid, monocultuur, industrialisering van processen, intensiviteit, ontkoppeling van de omgeving, sterke afhankelijkheid van chemische pesticiden, kunstmest en eenzijdige gerichtheid op economische efficiëntie.
- **Duurzame landbouw:** Een duurzame landbouw hanteert praktijken die economisch efficiënt en ecologisch en sociaal aanvaardbaar zijn. In eerste instantie is dit bedoeld voor de huidige generatie zonder daarbij de kansen van toekomstige generaties te hypothekeren. Een economisch duurzame landbouw blijft op wereldschaal voldoende voedsel produceren en verzekert een voldoende hoog inkomen voor de boer. Een ecologisch duurzame landbouw wil het ecosysteem dat de landbouw omgeeft, gezond houden. Dat probeert de duurzame landbouw te bereiken door:
 - het beperken van negatieve effecten voor de mens en het milieu.
 - de zorg voor biodiversiteit in al zijn facetten (relatie landbouw-natuur).Tenzij anders vermeld, wordt duurzaamheid in deze congrestekst steeds op bovenstaande wijze geïnterpreteerd.
- **Distributie:** Distributie is de verdeling van de productie die niet door de producenten zelf wordt geconsumeerd. Distributie kan voorkomen in verschillende vormen.
- **Duurzaam voedselsysteem:** Een duurzaam voedselsysteem garandeert het recht op voeding en respecteert het principe van voedselsoevereiniteit.*Ook zorgt het voor voldoende en gezonde voeding voor iedereen wereldwijd tegen een aanvaardbare prijs. Tot slot zorgt het ervoor dat de eindprijs van een product niet alleen alle productiekosten, maar ook alle externe sociale en milieukosten internaliseert. Dit systeem gebruikt grondstoffen en hulpbronnen (met inbegrip van arbeid en natuurlijke hulpbronnen zoals bodem, water en biodiversiteit) "at their rate of

recovery“ en respecteert de culturele eigenheid van voeding. Alle actoren uit de keten, waaronder de transportsector, en de overheid moeten een bijdrage leveren om dit duurzaam voedingssysteem mogelijk te maken.

- **Ecologische draagkracht/ grenzen:** De ecologische draagkracht is het vermogen van een ecosysteem om de daarin levende organismen te voorzien in hun behoeften. Dat wil zeggen ervoor te zorgen dat de leefomgeving hen op een lange termijn kan voorzien van een habitat, voldoende voedsel, water en andere levensbehoeften. De term wordt in de milieuwetenschappen toegepast om aan te geven dat de grondstoffen op de aarde eindig zijn en het vermogen om bijvoorbeeld vervuilende stoffen te absorberen beperkt is.
- **Ecosysteem:** Het geheel van dynamische wisselwerkingen tussen alle organismen en de niet-levende (abiotische) omgeving binnen een zekere geografische of anderszins afgebakende eenheid.
- **Extensieve landbouw:** Een vorm van landbouw waarbij slechts in geringe mate wordt ingegrepen in de natuur. Voorbeelden hiervan zijn: nomadische herders die met hun kudden rondtrekken zodat elke locatie slechts tijdelijk wordt gebruikt; zwerflandbouw, waarbij de natuur de kans krijgt de aangerichte schade te herstellen. Ook het drieslagstelsel en incidentele begrazing van arme gronden door schapen of koeien worden als extensief beschouwd, zeker in dichtbevolkte gebieden.
- **Gesloten landbouwketen:** Een landbouwketen waarbij alles wat nodig is om gewassen te produceren ofwel herbruikbaar is, ofwel een afvalproduct is van het uiteindelijke gewas of andere landbouwtakken.
- **Groenbedekkers:** Eenjarige planten die men zaait op landbouwgronden om bijvoorbeeld aan stikstoffixatie* van de bodem te doen. Dit kan ook helpen om erosie van de bodem tegen te gaan. Boeren kunnen een subsidie krijgen voor vergroening als zij een veld inzaaien met groenbedekkers.
- **Grondgebonden landbouw:** Landbouw die gebonden is aan een bepaalde grond en bodem. Dit soort landbouw kan dus niet zo maar eender waar plaatsvinden. Een voorbeeld is de teelt van onze bekende Conference peren.
- **Hydrocultuur:** Hydrocultuur is het kweken van planten in water, waaraan de noodzakelijke voedingsstoffen zijn toegevoegd. Het is een kweekwijze die steeds vaker wordt toegepast. Niet alleen voor kamerplanten, maar ook voor groenteteelt in de kas (soort serre) zoals van sla, tomaat en witlof.
- **Integratoren:** De contractteelt is vrij algemeen in de varkenshouderij, vooral bij de productie van vleesvarkens. De integratoren zijn de veevoederbedrijven die verscheidene vormen van integratie toepassen, gaande van levering van biggen en het veevoeder, tot de financiering van het bedrijf en het opkopen van de slachtrijpe dieren.
- **Intensieve landbouw:** Een landbouwproductiesysteem dat getypeerd wordt door de inzet van veel productiemiddelen met het doel de productie te optimaliseren. In dit systeem wordt veel arbeid verricht door landbouwmachines. Door de landbouwproductiviteitswinsten daalde de landbouwbevolking sterk, meestal in ontwikkelde landen. Het tegenovergestelde van intensieve landbouw is extensieve landbouw.
- **Korte keten:** De korte keten is een duurzaam afzetsysteem waarbij een rechtstreekse relatie bestaat tussen de producent en de consument. In de korte keten verkoopt de producent rechtstreeks aan de consument.

Een vaste definitie is er niet, wel een aantal basisprincipes:

- Relatie producent – consument: de land- of tuinbouwer verkoopt rechtstreeks aan de consument.
- Beperkt aantal schakels in de keten: het product wordt niet verdeeld via de grootdistributie of de voedselverwerkende industrie.
- Zeggenschap: de producent bepaalt zelf de prijs, de productiemethode en het aanbod. Zo krijg je een eerlijk product voor een eerlijke prijs.
- Lokaal karakter: plaatselijk geteelde producten worden lokaal verkocht.
- Contact met de landbouw: de consument herontdekt de landbouw via de korte keten.
- **Kringloop:** Het voortdurend in elkaar overgaan van stoffen, opdat er niets verloren zou gaan.
- **Lokale landbouw:** Landbouw binnen de Belgische landgrenzen of niet verder dan 300 km buiten onze landsgrenzen.
- **Monopoliepositie:** Een bepaalde situatie waarbij een product of dienst maar door één partij wordt aangeboden. Dit is vaak onwenselijk omdat deze ene partij alle macht heeft en bijna ongehinderd kan beslissen over het product of de dienst.
- **Restruimte:** Restruimte zijn (kleine) stukken land die tijdelijk niet gebruikt worden.
- **Retail:** De levering van diensten en/of goederen voor persoonlijk gebruik aan de consument.
- **Stikstoffixatie:** Het binden van gasvormigestof uit de lucht tot verbindingen die door planten kunnen worden gebruikt. Distikstof is in gasvormige toestand niet direct te gebruiken door planten, hoewel het in gebonden vorm nodig is voor de synthese van talloze stoffen waaronder eiwitten en DNA.
- **Schaalvergroting:** Een ontwikkeling in de agrarische sector waarbij lagere productiekosten en hogere opbrengsten worden nagestreefd. Dit door een verandering in het gebruik van de productiefactoren grond, kapitaal en arbeid. In andere bedrijfstakken gebeurt dit ook, maar speelt de factor grond een geringere of geen rol. Meestal betekent het een afname van de werkgelegenheid in deze bedrijfstak en leidt het uiteindelijk tot een grotere druk op het milieu.
- **Veredeling:** Veredeling richt zich op het ontwikkelen van planten die zo goed mogelijk aan de eisen van de mens voldoen. Een veredelaar selecteert planten met de beste erfelijke eigenschappen, en maakt daar nieuwe rassen van. Dit kan bv. door selectie en kruising. Historisch gezien zijn quasi alle cultuurgewassen het gevolg van veredeling. Zo zijn granen zoals tarwe, rogge en gierst ontstaan uit veredelde grassoorten.
- **Voedselsoevereiniteit:** Voedselsoevereiniteit is het recht van boeren en andere kleine, lokale landbouwbedrijven om zelf te bepalen hoe ze hun grond beheren en bewerken. Voedselsoevereiniteit geeft het beheer van gronden, zaden, water, vee en biodiversiteit in handen van degene die het bewerken en levert dit niet over aan de wensen van de markt of het bedrijfsleven.
- **Voorzorgsprincipe:** Dit betreft een moreel en politiek principe van voorzichtigheid dat wordt toegepast van zodra er een gegrond vermoeden is dat een bepaald product of maatregel ernstige en onomkeerbare schade kan berokkenen aan het milieu en/of de samenleving. Die maatregel of dat product kan dan pas ingevoerd worden van zodra de onschadelijkheid bewezen is. Je hoeft dus niet te bewijzen dat de maatregel/ het product schadelijk is, om het te verbieden. Een gegrond vermoeden van schade is voldoende. Indien men een product of maatregel toch wil invoeren hoewel een vermoeden van schadelijkheid is vastgesteld, dient men echter wel sluitend bewijs (i.p.v. slechts een vermoeden) te leveren van onschadelijkheid.

Met andere woorden, uit voorzorg voor mens en milieu dient de schadelijkheid slechts vermoed, maar de onschadelijkheid effectief bewezen te worden. De bewijslast ligt bij diegene die het product of de maatregel wil invoeren.

- **Wereldgezondheidsorganisatie** (Engels: World Health Organization, WHO) is een gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties gevestigd in Genève met als doel wereldwijde aspecten van de gezondheidszorg in kaart te brengen, activiteiten op het gebied van de gezondheidszorg te coördineren en de gezondheid van de wereldbevolking te bevorderen.
- **Wereldhandelsorganisatie** (Engels: World Trade Organization, WTO) is een intergouvernementele organisatie die toeziet op de naleving van afspraken over de handel tussen landen. Veel van die afspraken zijn van belang voor het internationale zakendoen.

1. Algemene inleiding

De boeren in Vlaanderen staan steeds meer onder druk door de allesoverheersende wereldmarkt. De klassieke oplossingen blijken sociaal en ecologisch niet altijd duurzaam.

De burger ziet het met lede ogen aan en kan ondertussen in de winkel soms met moeite duurzame producten vinden. De link tussen het eten op ons bord en het eten dat hier wordt gekweekt, is vaak een abstract geworden.

De overheid is dan weer de speelbal van allerlei belangengroepen. In plaats van het algemeen belang te dienen, staat het commerciële, particulier belang voorop. Jong Groen pleit voor een democratische en transparante besluitvorming waarbij het algemeen belang voorop gesteld wordt.

Jong Groen pleit in deze congresstekst voor een voedselsysteem waar er aandacht is voor duurzame productie, transport en distributie* van voedsel. Jong Groen wil hierbij de focus leggen op het welzijn van de boer, de burger, het dier, de omgeving en het ecosysteem. We zetten voluit in op 95% minder CO₂-uitstoot tegen 2050, de transitie naar plantaardige en economisch gezondere landbouw, en meer lokale productie. Onze overheden moeten in hun beleid een prioriteit maken van zo'n evolutie en bewustmaking onder de burgers promoten.

2. Duurzame productie

A. Beleid ten dienste van mens en dier

Landbouw ligt mee aan de basis van onze samenleving. Daarom moet de voedselproductie zoveel mogelijk in de eigen noden van de bevolking voorzien en op een duurzame wijze gebeuren. Een duurzame voedselproductie vandaag waarborgt de voedselproductie van morgen. Landbouw is bij uitstek een sector waar het voorzorgsprincipe* van toepassing is.

In Vlaanderen zijn de landbouwgronden beperkt. Het is daarom van belang dat de reeds beschikbare landbouwgrond optimaal wordt gebruikt in de voedselproductie. Bovendien streven we naar een gesloten landbouwketting*, waarin niets van de productiemiddelen verloren gaat. Die efficiëntie mag niet ten koste gaan van het welzijn van mens en dier, maar moet er ten dienste van staan.

Voorstel A.1

Het landbouwsysteem en bijbehorende subsidies moet afgestemd zijn op het ecologisch draagvlak van bodem en natuur. Subsidies dienen daarbij sturend te worden ingezet. Voedselproductie die niet gedragen kan worden door de bodem zal op termijn immers leiden tot bodemuitputting en tekorten.

Een landbouwsysteem dat geen rekening houdt met de ecologische grenzen* van haar eigen model zal op termijn leiden tot een kostelijk en moeilijk omkeerbaar fiasco waar noch de boer, noch de consument beter van wordt. Alle ontwikkelingen richting duurzame landbouw mogen in absolute cijfers niet ten koste gaan van natuur en natuurgebieden.

Voorstel A.2

Het Vlaamse landbouwbeleid moet zich meer gaan toespitsen op zelfvoorzienende voedselproductie. Het productieproces moet met een lage energie-input functioneren en moet rekening houden met de invloed die gewassen uitoefenen op de bodem.

Voorstel A.3

De landbouwgrond die in Vlaanderen aanwezig is, moeten we inzetten om zo veel mogelijk in onze eigen behoeften te voorzien. Dit is in de eerste plaats voedsel. Uiteraard moet deze voedselproductie gebeuren zonder al te afhankelijk te zijn van extra toevoegingen en zonder de bodem op lange termijn te beschadigen.

Voorstel A.4

De overheid stimuleert de transitie van landbouw die dierlijke eiwitten produceert naar een voedselsysteem gebaseerd op plantaardige en lokale eiwitbronnen. Daarom moet de overheid het voor boeren aantrekkelijker maken om een bedrijf op te starten of de transitie te maken naar een bedrijf dat plantaardige, en geen dierlijke eiwitten produceert. Dit kan gestimuleerd worden door een gericht fiscaal beleid.

Dierlijke eiwitten hebben een groter grondbeslag en vergen veel meer natuurlijke middelen dan plantaardige. Door in te zetten op méér plantaardig en méér lokaal, kiezen we voor minder milieuvervuiling.

Voorstel A.5

Na jarenlange import van goedkope soja-producten, investeert de EU terug meer in de veredeling, teelt en optimalisatie van eigen eiwithoudende gewassen.*

Eiwithoudende gewassen zijn cruciaal als voedsel voor landbouwdieren en in een vegetarisch dieet. De import ervan legt een te grote druk op het milieu. Door in te zetten op lokale gewassen met een meer optimaler eiwitgehalte zoals erwten, lupine, bonen en koolzaad, kunnen we die druk wegnemen.

Bovendien is strategische teeltvariatie een verrijking voor de bodem.

Nieuwe, lokale en duurzame samenwerkingsverbanden tussen veehouders en akkerbouwers moeten onderzocht en vergemakkelijkt worden, alsook de mogelijkheid om lokaal kringlopen* te sluiten.*

Wat voor de ene boer afval is, kan voor de andere boer heel waardevol zijn. Het hergebruiken van lokale reststromen in de landbouwsector leidt tot een hogere efficiëntie en een lagere milieu impact. Ook een gezamenlijk grondbeheer en materiaalgebruik leiden tot efficiëntie.

Voorstel A.6

Organisch afval is vaak ideaal als plantenbemesting of veevoeder. We moeten dit onderzoeken, in kaart brengen, en waar mogelijk benutten. Organisch afval dat niet kan worden gebruikt in de landbouw dient maximaal te worden ingezet in andere sectoren, zoals energie (biogas).

In de eerste plaats moet restafval, productieafval, e.d. zo veel mogelijk vermeden worden. Wat er is, moeten we opnieuw inzetten in de voedselproductie, zonder dat dit de volksgezondheid en het milieu in gevaar brengt.

Voorstel A.7

Landbouw moet worden bedreven met respect voor het welzijn van de dieren. Natuurlijk gedrag van dieren moet daarbij de leidraad zijn en moet mogelijk blijven.

Vandaag zitten dieren soms opgesloten in veel te kleine stallen, met te weinig bewegingsruimte, vaak zonder ooit het daglicht te zien. Dat zijn omstandigheden waar we verbetering in willen brengen.

Jong Groen pleit voor quota op het aantal dieren dat men per oppervlakte landbouwgebied in een bedrijf kan houden. Deze quota zijn zodanig opgesteld dat ze de leefbaarheid van de omgeving garanderen en de lokale productie van veeteeltgewassen stimuleert. De veestapelquota worden ingevoerd in een Europese context en zijn gebaseerd op een minimale hoeveelheid leefomgeving per dier op het landbouwbedrijf zelf, de mate waarin het landbouwbedrijf zelf of de lokale keten kan voorzien in de eigen voeding van de dieren en de mate waarin een landbouwbedrijf de milieu-impact, zoals mestafzet, zelf kan opvangen.

Voorstel A.8

Het onder dwang voederen van dieren ter bevordering van vleesproductie, zoals foie gras, is een vorm van dierenmishandeling en wordt aldus verboden en gepast bestraft.

Het brutaal mishandelen van dieren is een ethisch onverantwoorde praktijk.

Voorstel A.9

Zaden en levende organismen zijn het intellectueel eigendom van de maatschappij en kunnen daarom niet geprivatiseerd worden.

De privatisering van de bouwstenen van het leven (zoals zaden, DNA, rassen) leidt tot machtsconcentraties en marktverstoringen die op termijn nadelig zijn voor mens, dier en milieu. Patenten op DNA en genetische kenmerken kunnen dus niet worden gebruikt door private bedrijven om een monopoliepositie* op te bouwen binnen de markt. Het onderzoek naar nieuwe doorbraken blijven we stimuleren vanuit de overheid (zie ook Hoofdstuk 6, Deel O. Onderzoek en Opleiding).

Dit betekent niet dat bepaalde pistes op vlak van veredeling op voorhand afgeschoten worden. Zo moet er de kans gegeven worden om in te zetten op GGO's (genetisch gemodificeerde organismen) indien onomstootbaar aangetoond is dat deze geen negatief effect hebben op de gezondheid van mens en dier.

Voorstel A.10

Landbouwbedrijven die naast voedselproductie ook een echte bijdrage leveren aan landschapsonderhoud en natuurbeheer, moeten hiervoor correct beloond worden. Bepaalde landschappen zoals voedselbossen of parken kunnen gebruikt worden voor voedselproductie en tegelijkertijd hun recreatieve waarde behouden.

Veel van de authentieke Vlaamse natuurlandschappen hebben hun wortels in extensieve landbouw. Deze boeren natuur is een zegen voor de biodiversiteit in Vlaanderen en moet, net als de klassieke natuurbeheersystemen, beloond worden. Het leven van vele soorten is immers rechtstreeks gelinkt aan extensieve landbouwactiviteiten: de korenbloem, klapproos en de wilde margriet bloeien bij uitstek in onbespoten akkers. Andere natuurlandschappen leveren dan weer diensten zoals het in stand houden van een gezonde bodem en de opslag van koolstof in bodem en gewassen. Deze eigenschappen zijn belangrijk en moeten ook correct gewaardeerd worden.

Voorstel A.11

Met het oog op biodiversiteitsbehoud en het evenwicht met de natuur kiest de overheid voor het stimuleren van en investeren in agro-ecologische landbouwsystemen. Landbouwers die overschakelen naar en startende boeren die instappen in dit systeem worden financieel bevoordeeld.

Met het oog op de uitdagingen van deze tijd moeten we kiezen voor economisch duurzame systemen die veerkracht tonen met betrekking tot klimaatverandering. Die systemen moeten ook in evenwicht zijn met de lokale omgeving en bodem, waarbij multifunctionaliteit wordt gerespecteerd. Verder garandeert zo'n systeem ook voedselsoevereiniteit en wordt de sociale, economische en politieke dimensie van duurzaamheid in landbouw erkend. Dit is vooral van belang in overgangsgebieden tussen landbouwgronden en natuurgebieden, waar we op deze manier een soort buffer kunnen creëren.

Voorstel A.12

Algemene vergroeningsmaatregelen zoals groenbedekkers komen in aanmerking voor een premie als het ecologisch effect aangetoond is.*

De huidige reglementering rond vergroeningsmaatregelen biedt geen garantie op het verhogen/versterken/herstel van de biodiversiteit in landbouwgebied. Vandaag wordt dit grotendeels (85% in 2015, ILVO) ingevuld met de inzaai van groenbedekkersmengsels, met als voornaamste effecten het vastleggen van nutriënten in de bodem, bevorderen van bodemstructuur en bodemerosie tegengaan. Biodiversiteit schiet hier echter bij in. De huidige focus van de vergroeningsmaatregelen op de meest eenvoudig te verkrijgen subsidie (d.i. groenbedekkers) moet verschuiven naar een meer ecologisch evenwichtig landbouwbeleid.

Voorstel A.13

Landbouwlandschappen die onderhouden worden volgens de principes van duurzame landbouw moeten erkend worden als een kwalitatief natuurelement.*

Aansluitend bij de vorige voorstellen willen wij bepaalde vormen van landbouw, die bijdragen aan lokaal biodiversiteitsbehoud en landschapontwikkeling, erkennen als kwalitatief natuurelement. Zo kan men bij de bepaling van nieuwe groenzones ruimte creëren in de structuurplannen. Dit mag echter nooit ten koste gaan van volwaardige, kwalitatieve natuur.

Voorstel A.14

Het is noodzakelijk dat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de gezondheid van de bodem en de bodemvruchtbaarheid bewaakt, en van daaruit een integraal bodembeleid uitstippelt in samenspraak met de lokale landbouwers.

Eerder dan te vertrekken vanuit een bestraffend en onderdrukkend beleid dat zich focust op een aantal labotechnische kenmerken van de bodem, is er nood aan een geïntegreerde aanpak die rekening houdt met alle kenmerken van de Vlaamse bodem (bemesting, erosie, uitputting, bodembiodiversiteit). Dat in tegenstelling met de huidige plannen (MAP5,...) die elk voor zich focussen op één specifiek onderdeel van de bodem.

De huidige analyses zijn enkel chemisch en houden geen rekening met zowel fysische (dichtheid van de bodem, vochtigheid, ...) als biologische kenmerken (wormen, kevers, schimmels, planten-aanwezigheid ...). Nochtans zijn dat wel kenmerken van een gezonde, vruchtbare bodem. Een geïntegreerd beleid dat al die parameters meeneemt in haar maatregelen zal dan ook tot een betere bodem leiden.

Voorstel A.15

Het verbod op antibiotica wordt uitgebreid naar de ganse dierenteelt (met inbegrip van de kippenindustrie) en bij schending gepast bestraft. Antibioticagebruik kan enkel dier per dier voorgeschreven worden door een erkende dierenarts. Enkel indien er sprake is van een epidemie kan een grote veestapel tezelfdertijd behandeld worden.

Als gevolg van overconsumptie van antibiotica worden steeds meer bacteriën resistent tegen antibiotica, terwijl de ontwikkeling van nieuwe antibiotica enorm moeizaam verloopt. Er zijn zeer eenvoudige en diervriendelijke maatregelen om preventief gebruik van antibiotica overbodig te maken: meer ruimte voor dieren, betere hygiëne en kleinere groepen en dieren die er ongezonder uitzien van de groep scheiden.

Voorstel A.16

Producten zoals sommige herbiciden, waarvan de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) aangeeft dat ze mogelijk schadelijk zijn voor de gezondheid of die (waarschijnlijk) kankerverwekkend, worden verboden. Dat in overeenstemming met het voorzorgsprincipe.*

Vandaag zitten we in de situatie dat de Europese Commissie producten, die door de WHO zijn bestempeld als mogelijk schadelijk voor de gezondheid, toch goedkeurt onder druk van verschillende lobby's. Dat moet stoppen.

Voorstel A.17

De negatieve invloed van landbouwsystemen op het klimaat moet zo vroeg mogelijk in de prijs verrekend worden. Dat willen we bereiken door middel van een milieuheffing.

Sommige landbouwmodellen belasten het milieu meer dan andere, en dus moeten we de maatschappelijke kost die dat met zich meebrengt compenseren. Dat geldt even goed voor voedselproducten die men invoert vanuit verre streken.

Voorstel A.18

De positieve bijdrage die grondgebonden landbouw levert in het verminderen van broeikasgassen en natuurbehoud moet beloond worden door hen een subsidie toe te kennen.*

Landbouwers die er in slagen om zelfstandig het volledige landbouwproces af te handelen op hun eigen gronden, moeten daarvoor beloond worden. Dat betekent dus dat zij zelf hun mest verwerken, de grond gebruiken als basis voor de plantenteelt (in tegenstelling tot hydrocultuur*) en zelf de nodige voeders kweken. Dat kan eventueel gebeuren in samenwerking met andere landbouwers uit de buurt.

Die manier van landbouw brengt minder negatieve effecten met zich mee en dus minder maatschappelijke kosten.

3. Autonomie van de boer

In het huidige voedselproductiesysteem ervaren vele landbouwers een beperking van hun zelfstandigheid, autonomie. Enerzijds door de macht van andere spelers in de keten, anderzijds door de *agricultural squeeze*. Die 'squeeze' slaat op het fenomeen van alsmaar stijgende kosten en tegelijkertijd dalende opbrengsten. De macht van de landbouwer wordt ingeperkt door een beperkte toegang tot grond, een ontoereikend en oneerlijk inkomen, een te ingewikkelde administratie en beperkte uitwisseling van kennis, moeilijke toegang tot kapitaal, ... Die stressfactoren leiden vaak tot een laag psychosociaal welzijn.

B. Toegang tot grond

Twee op drie landbouwers heeft geen eigen grond maar huurt of pacht van particulieren. De wetgeving daarover is bijzonder complex en moet dringend vernieuwd worden. Bovendien zijn er ook andere grondgebruikers, zoals manegehouders, die het nog moeilijker maken voor (startende) landbouwers om zelf grond te verwerven.

Op termijn kan dat de lokale voedselproductie* in gevaar brengen. De uitdaging is dus niet enkel de garantie tot voldoende grond om voedsel te produceren, maar ook de creatie van alternatieve financiering en eigendomsstructuren voor voedselproductiegrond.

Voorstel B.1

Een nieuwe pachtwetgeving moet zowel met de noden van de landbouwers als die van de grondeigenaars rekening houden. (Startende) landbouwers moeten voorrang krijgen op particulieren bij het pachten of huren van landbouwgrond. De omzetting van landbouwgrond naar andere bestemmingen wordt strenger gecontroleerd.

Voorstel B.2

Andere financieringsmodellen voor grond zoals coöperatieve eigendomsstructuren voor landbouwgrond worden aangemoedigd en gestimuleerd door de overheid op een administratief eenvoudige manier.

Voorstel B.3

Bij verkoop van de landbouwgronden in eigendom van de overheid wordt die bij voorkeur verkocht aan een actor met in hoofdzaak maatschappelijke doelen (zoals bijvoorbeeld coöperatie De Landgenoten of vzw Voedselteams) die duurzame voedselproductie op de gronden garandeert.

C. Inkomen

Landbouwers spelen de hoofdrol in onze voedselproductie. Hun inkomen is echter erg onderhevig aan de schommelingen van de vrije markt. Sommige boeren hebben een inkomen dat in verhouding staat met hun werk, maar vele boeren niet. De prijzen voor hun product blijven dalen terwijl de prijs voor grondstoffen blijft stijgen. Boeren verdienen echter een eerlijk loon.

Voorstel C.1

Landbouwers die hun activiteiten op een duurzame wijze willen verbreden, moeten daartoe alle kansen krijgen. Verbredingsactiviteiten met een grote maatschappelijke rol (zoals zorgboerderijen of beheersovereenkomsten om natuur te bevorderen) worden vanuit de overheid voldoende financieel ondersteund.

Voorstel C.2

Indien een landbouwbedrijf wordt overgenomen door integratoren om de schulden te dekken, verdient een landbouwer een loon dat hoog genoeg is om zowel zijn schulden af te bouwen als te voorzien in een menswaardig inkomen.*

Voorstel C.3

Een overheidsinstantie houdt toezicht op de markt van de grondstoffen en voorkomt prijsafspraken en monopolies. Leveranciers van grondstoffen vragen een eerlijke prijs voor hun waar en geven landbouwers voldoende tijd om hun rekeningen te betalen.

Voorstel C.4

Om een eerlijk loon voor alle landbouwers te garanderen, worden gerichte stappen ondernomen om ervoor te zorgen dat verdere spelers in de voedselketen een eerlijke prijs betalen aan de landbouwer.

Het loon van elke landbouwer moet evenredig zijn met het werk en de middelen die hij in zijn producten investeert. Een voorbeeld van een maatregel die daaraan kan bijdragen, is een minimumprijs voor een liter melk.

D. Toegang tot kapitaal

Voorstel D.1

Vlaamse boeren kunnen aanspraak maken op een omschakelingsverzekering. Die verzekering wordt toegekend aan landbouwers die hun landbouwbedrijf willen omvormen naar een duurzaam landbouwbedrijf. Die omschakelingsverzekering zorgt er voor dat, mits boeren zich houden aan het bedrijfsplan, ze niet failliet kunnen gaan gedurende de eerste drie jaar van opstart.

Overschakelen naar een duurzaam landbouwbedrijf is een risico. De eerste jaren zijn vaak verlieslatend. Landbouwers stellen de omschakeling vaak uit omwille van het risico. De omschakelingsverzekering biedt een antwoord op die verzuchting.

Voorstel D.2

Verder stelt de overheid renteloze leningen ter beschikking aan boeren die zich verbinden tot het uitbouwen van een duurzaam landbouwbedrijf.

De omschakeling of opstart van een duurzaam landbouwbedrijf kost geld. De renteloze leningen geven de boeren een duwtje in de rug.

E. Toegang tot kennis

Voorstel E.1

Vlaamse boeren worden aangemoedigd om een bedrijfseconomische boekhouding bij te houden. Ze kunnen daarbij een beroep doen op ondersteuning van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LNM) om de administratieve last op te nemen. Ook andere vakorganisaties kunnen dergelijke ondersteuning bieden.

Boeren zijn op dit moment vrijgesteld van een bedrijfseconomische boekhouding. Daardoor zijn boeren echter niet altijd op de hoogte van de financiële situatie van hun landbouwbedrijf. Een duidelijk zicht op de boekhoudkundige situatie van landbouwbedrijven maakt het mogelijk om tijdig de koers van het landbouwbedrijf bij te sturen indien nodig en verder uit te bouwen op een financieel duurzame manier.

Voorstel E.2

Het Departement Landbouw en Visserij ontwikkelt zich verder tot een dienstverleningscentrum waar boeren via eenvoudige procedures terecht kunnen met al hun administratieve en wettelijke vragen. Het centrum biedt proactieve dienstverlening aan opstartende landbouwers.

Voorstel E.3

De overheid verbindt er zich toe om de verspreiding van accurate kennis (I) onder boeren te stimuleren. Die ondersteunt actief organisaties die bijdragen aan een verdere verspreiding van die kennis onder landbouwers en houdt daarbij rekening met de financiële capaciteiten van de organisaties die ze ondersteunt (II). Hierbij houdt ze rekening met de volgende principes: 1. de kennis moet bijdragen aan de verdere ontwikkeling van duurzame landbouw, 2. landbouwtechnieken moeten voldoende getest zijn op veiligheid voor mens en milieu, 3. betaalbaar zijn voor iedere landbouwer en 4. democratisch zijn (III).*

Enkel op basis van accurate kennis kunnen boeren onafhankelijk en autonoom een gewenste koers van hun landbouwbedrijf bepalen. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om toegang tot die kennis maximaal te faciliteren en ervoor te zorgen dat niet enkel kapitaalkrachtige vertegenwoordigers hun weg vinden naar de landbouwer.

- (I) Over o.a. de laatste landbouwtechnieken, bedrijfsorganisatorische inzichten, wetgevend kader, verbeterde distributievormen, etc.
- (II) Kleine organisaties die voldoen aan de opgesomde principes maar niet de middelen hebben om boeren te bereiken, krijgen meer middelen dan grotere bedrijven met veel middelen.
- (III) Kennis in handen van enkele bedrijven is niet democratisch omdat ze niet langer onderworpen kunnen worden aan democratische controle door de schaal waarop ze opereren.

Voorstel E.4

Jaarlijks kunnen landbouwers aanspraak maken op de terugbetaling van twee individuele vraag gestuurde bedrijfsbezoeken van een door de overheid erkend centrum voor bedrijfsbegeleiding. Die centra voor bedrijfsbegeleiding dienen de principes van duurzame landbouw te eerbiedigen.*

F. Welzijn van de boer

Voorstel F.1

Er is nood aan verdere sensibilisering en dienstverlening met betrekking tot welzijnsproblematieken die frequent voorkomen bij landbouwfamilies (o.a. depressie, partnerproblematiek etc.). De overheid verbindt zich er daarom toe om organisaties, zoals 'Boeren op een Kruispunt', verder te ondersteunen zodat ze hun sensibiliserende en dienstverlenende rol verder kunnen vervullen.

Welzijnsproblematieken zijn onder boeren vaak een taboe. Organisaties zoals 'Boeren op een Kruispunt' zetten zich in om die problemen bespreekbaar te maken en zoeken samen met de landbouwers naar oplossingen voor de problemen.

Voorstel F.2

Iedere landbouwer wordt automatisch aangesloten bij een landbouwbedrijfshulp, aan de door de overheid vastgelegde tarieven (inclusief sociaal tarief). Wanneer een landbouwer ziek wordt, kan hij

zonder meerkost aanspraak maken op bedrijfsondersteuning die de voortzetting van de activiteiten garandeert gedurende de periode van ziekte.

Landbouw is in België veelal een familieaangelegenheid. Er is bij ziekte dan ook vaak geen onmiddellijke vervanging die het werk van de landbouwer kan opvangen. Landbouwbedrijfshulp biedt daar een oplossing. Dat zijn opgeleide boeren die inspringen op boerderijen waar nodig.

Voorstel F.3

Is de landbouwer toe aan vakantie? Dan kan de bedrijfshulp worden ingeroepen voor een periode van 14 dagen/jaar. Voor ondersteuning gedurende een drukke periode wordt een uurloon aangerekend, maar is er de mogelijkheid voor een sociaal tarief.

4. Retail en transport

Een transitie naar een duurzame retail- en distributiemarkt* is een noodzaak om ons landbouwmodel te kunnen laten overleven. De huidige retail- en distributiemarkt* brengt onnodig dierenleed en grote milieukosten met zich mee doordat veel van onze voedselproducten niet uit onze lokale voedselketen* komen maar worden geïmporteerd vanuit streken ver buiten België. Dat proces heeft een nadelige invloed op de prijs die onze landbouwers krijgen voor hun producten.

G. Retail

Voorstel G.1

We stellen een 'Boeren Verdienen Beter'-heffing voor. Die heffing wordt aangerekend aan supermarktketens met een Belgisch marktaandeel in landbouwproducten hoger dan 5%. Het tarief dat iedere supermarktketen moet betalen, wordt gewogen a.d.h.v. de volgende indicatoren: 1. Het marktaandeel (I), 2. de gemiddelde prijs die de supermarktketens betaalt aan de boer voor vlees, zuivel en groenten ten opzichte van de andere spelers met een marktaandeel in landbouwproducten boven de 5% (II), 3. de mate waarin de supermarktketens lokaal en seizoensgebonden vlees, zuivel en groenten aankoopt. Die heffing zal de Belgische overheid in staat stellen jaarlijks 50 miljoen euro te investeren in maatregelen zoals beschreven in deze tekst die de boerenstiel in eigen land ondersteunen.

Naast het ondersteunen van onze boerenstiel, stimuleert de heffing een eerlijk en duurzaam aankoopbeleid van de supermarkten.

- (I) Grotere ketens dragen meer bij dan kleine ketens;
- (II) De cijfers worden jaarlijks door de overheid herberekend. Supermarktketens die systematisch weinig betalen aan de boeren betalen relatief meer heffing dan ketens die een betere prijs betalen aan boeren.

Voorstel G.2

Jong Groen pleit voor de invoer van een verspiltaks voor het tegengaan van voedseloverschotten. Die verspiltaks kan vermeden worden door de voedseloverschotten opnieuw in te schakelen in het voedselsysteem. Met de opbrengst van de verspiltaks voeren we een fiscale stimulus in voor de voedselbanken.

Men voert een verspiltaks in voor supermarkten. Dit zal supermarkten stimuleren om voedseloverschotten tegen te gaan. Tevens moet men supermarkten stimuleren om, indien ze toch nog voedseloverschotten hebben, nauwer samen te werken met voedselbanken.

Voorstel G.3

Alle initiatieven die een duurzame kortere lokale keten tussen landbouwer en consument bevorderen, moeten gestimuleerd en gefaciliteerd worden door de overheid. Kortere ketens bieden de landbouwers de kans op een eerlijker inkomen. Meer in het bijzonder pleit Jong Groen voor een vereenvoudigde administratie, zowel in opstart als in bedrijf. Ook willen wij dat de overheid gepaste begeleiding voorziet voor die startups.

Korte lokale ketens stimuleren de lokale economie en verminderen de voedselkilometers. Korte keten* kan verschillende vormen aannemen: hoevewinkels, Community Supported Agriculture (CSA), boerenmarkten, automaten, ...

Voorstel G.4

België heeft een sterke voedselverwerkende industrie, maar die is niet echt duurzaam. We willen de sterke sector behouden en versterken door hem te verduurzamen.

Duurzame, lokale voedselverwerkende industrie, zoals bijvoorbeeld de productie van vegetarische vleesvervangers, wordt door de overheid gestimuleerd en ondersteund. Vleesvervangers dienen aantrekkelijker te zijn dan vlees en vis. De industrietak kan rekenen op dezelfde voordelen als de fiscale voordelen op duurzame landbouwproducten.

Ons land is een sterke speler binnen de voedselverwerkende industrie. Die expertise verder inzetten richting een transitie naar de verwerking van duurzame en lokale landbouwproducten* verzekert de toekomst en tewerkstellingskansen binnen de sector. Het is niet logisch dat voeding die hier gekweekt wordt, verwerkt wordt in een ander land om dan terug naar hier te worden getransporteerd.

Voorstel G.5

Om de afvalhoop te verkleinen, worden financiële voordelen toegekend aan winkels die verpakkingsloos voedsel verkopen en aan voedselproducenten of -distributeurs die ervoor kiezen hun producten niet te verpakken, of afbreekbare/herbruikbare verpakkingen te gebruiken.

Het soms erg verregaande verpakken van voedsel moet tegengegaan worden om zo de afvalberg gevoelig te verkleinen. Bedrijven en producenten die daaraan meewerken, moeten ondersteund worden.

Voorstel G.6

Door het Agentschap Ondernemen wordt een studie opgezet over hoe (lokaal en duurzaam) geteelde producten via onlineplatformen of e-commerce verdeeld en besteld kunnen worden.

Voorstel G.7

Door het Agentschap Ondernemen wordt een studie opgezet over hoe (lokaal en duurzaam) geteelde producten verdeeld kunnen worden naar locaties waar er veel tewerkstelling is, naar locaties die liggen aan vervoersknooppunten van woon-werkroutes, of aan huisleveringen 's avonds of in het weekend.

H. Transport van dieren en voedsel

Voorstel H.1

Jong Groen pleit voor de verdere uitbouw van slimme distributiehubs over heel Vlaanderen.

Slimme stadsdistributie gaat uit van een systeem waarbij verschillende (kleine) winkels worden bevoorrad door transportmiddelen met geen tot een beperkte milieu- en verkeersveiligheidsimpact (bv. een Vélocargo) die geladen wordt aan de periferie van de stad. Die manier van transporteren maakt het transport in steden niet alleen efficiënter, het vergroot ook de leefbaarheid in onze steden.

Voorstel H.2

De overheid moedigt de uitbouw van lokale verkooppunten waar landbouwers rechtstreeks hun producten kunnen verkopen aan.

Niet elke landbouwer heeft de mogelijkheid om een eigen hoevewinkel te openen. Daarom pleit Jong Groen voor het verder uitbouwen van lokale verkooppunten waar de landbouwer zijn producten rechtstreeks aan de consument kan verkopen. De landbouwer krijgt een betere prijs voor zijn product, maar ook de afgelegde voedselkilometers worden ingekort.

Voorstel H.3

Jong Groen pleit voor een geleidelijke afschaffing van de btw-vrijstelling op kerosine, bv. bij luchttransport.

Met de afschaffing van de btw-vrijstelling op kerosine reduceert men het oneerlijke concurrentievoordeel van luchttransport ten voordelen van meer milieuvriendelijke transport alternatieven.

Voorstel H.4

De Belgische wetgeving inzake dierentransport wordt gelijkgetrokken met de Europese wetgeving. Verschillende uitzonderingen die aan België werden verleend vervallen hiermee. Eenzelfde oefening voor alle andere Europese lidstaten wordt vooropgesteld.

Voorstel H.5

Jong Groen stelt vast dat er alvast op korte tot middellange termijn nood zal zijn aan transport over langere afstanden. Om de milieu impact hiervan te minimaliseren, wil Jong Groen inzetten op binnenvaart en spoorverkeer, door beide netten beter op elkaar en op de vraag van de markt af te stemmen. Specifiek voor voedsel kan dit bijvoorbeeld door het uitbouwen van koelinfrastructuur in deze transportmodi.

5. Autonome consument

In ons huidige industrieel voedselsysteem wordt voedsel vaak goedkoop verkocht. Dit komt omdat de ecologische- en arbeidskosten vaak onvoldoende in rekening gebracht worden. Consumenten hebben onvoldoende besef van de echte prijs van voedsel. Bovendien verwachten consumenten dat alle voedselproducten het hele jaar door direct verkrijgbaar zijn. De meeste consumenten hebben maar een vaag idee van hoe voedsel geproduceerd wordt en hebben amper zicht op de activiteiten van de voedselindustrie. Er is als het ware sprake van een “ontkoppeling” tussen de consument en het voedselsysteem.

I. Bewustwording van de consument

Voorstel I.1

De overheid moet toezien op correcte en voldoende informatie zodat de consument zich een realistisch beeld van het product kan vormen. Voedselproductie en -consumptie worden in de lespakketten en leerdoelstellingen van lagere en middelbare scholen geïntegreerd. Scholen moeten de middelen krijgen voor de aanleg van moestuinen op het schooldomein of voor samenwerking met een lokale landbouwer.*

Bewustwording begint bij het onderwijs, daarom moeten thema's rond ons voedselsysteem meer plaats krijgen in het onderwijs.

Voorstel I.2

De overheid steunt diverse informatie- en sensibiliseringscampagnes rond duurzame voedselsystemen.*

Dit kan gaan over heel concrete projecten zoals het stimuleren van stadslandbouw, de oprichting van een infopunt rond duurzaam voedsel produceren, seizoensgebonden consumeren en bredere info en sensibilisering rond een duurzaam voedselsysteem*.

Voorstel I.3

De belangrijkste productinformatie moet op de voorkant van de verpakking staan, in grote letters en begrijpelijke taal. Alle voedselproducenten moeten dit op dezelfde manier vermelden.

De etikettering op voedingsproducten moet aan de volgende eisen voldoen:

- Leesbare letters
- De werkelijke hoeveelheid van een aangeprezen product vermelden
- Land of regio van afkomst vermelden van alle ingrediënten aanwezig in het product
- Transparantie over dierlijke ingrediënten en veehouderijsystemen
- Heldere informatie over de voedingswaarden
- Heldere aanduiding van aroma's en additieven
- Transparantie inzake productiemethode
- Claims moeten wetenschappelijk gefundeerd zijn
- Het aangeven van de CO₂-uitstoot van een product door een lettercode

Voorstel I.4

Via een kwaliteitslabel dat wordt uitgevaardigd door de overheid worden consumenten gestimuleerd om meer lokale, duurzame en seizoensgebonden producten te kopen.

De overheid voert een beleid dat de aankoop van lokale, duurzame en seizoensgebonden producten promoot. Het label moet een eenvoudige grafische weergave zijn van de informatie op het etiket uit voorstel I.3.

J. Macht van de consument

Voorstel J.1

De overheid ondersteunt het tot stand komen van participatieve garantiesystemen.

Participatieve Garantie Systemen gaan over kennisuitwisseling tussen boeren en worden gebruikt door voedselnetwerken wereldwijd. Dit garantiesysteem formaliseert de onderlinge uitwisseling tussen boeren. Ze worden vaak aanvullend gezien aan labels en certificaten van de biologische landbouw. Ze laten toe om producenten te identificeren die in overeenstemming werken met de gezamenlijk duurzame waarden in deze voedselnetwerken. Hiervoor worden bedrijfsbezoeken georganiseerd met deelname van collega producenten, klanten en/of andere betrokkenen. De garantie wordt gegeven op basis van de georganiseerde kennisuitwisseling via een vragenlijst en een bedrijfsbezoek.

Voorstel J.2

Het moet mogelijk zijn voor burgers om tijdelijk ongebruikte grond (restruimte) in te schakelen in het voedselsysteem.*

Restruimte* zijn (kleine) stukken land die tijdelijk ongebruikt zijn.

K. Toegang tot voedsel

Voorstel K.1

Jong Groen pleit voor de verlaging van het BTW-tarief voor lokale producten uit duurzame landbouw.*

Deze lagere btw-tarieven maken lokale producten aantrekkelijker voor de consument en bezorgen de landbouwers een eerlijker inkomen.

Voorstel K.2

Jong Groen pleit voor de verlaging van het BTW-tarief voor producten die als 'gezond' worden bestempeld door FOD Volksgezondheid en WHO (World Health Organization).

Naast een BTW-verlaging voor duurzame lokale producten ook een BTW-verlaging voor producten die als universeel 'gezond' bestempeld worden op basis van wetenschappelijk onderzoek en bekrachtigd door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid en de WHO.

Voorstel K.3

De overheid ondersteunt sociale kruideniers en gelijkaardige organisaties.

De doelstelling van sociale kruideniers is tweedelig. Enerzijds staan zij in voor het aanbieden van kwaliteitsvoeding en basisproducten voor wie het financieel moeilijk heeft. Anderzijds beogen sociale kruideniers financieel zwakkeren uit hun isolement te halen. Zo zijn ze ook in staat om arbeidstrajecten in de vorm van vrijwilligerswerk, sociale tewerkstelling en werkervaringsprojecten aan te bieden. Deze initiatieven streven op termijn naar een volwaardige sociale integratie.

Voorstel K.4

Om de toegang tot lokaal en biologisch voedsel te vergemakkelijken, moedigen we lokale overheden aan om de opbouw van een webshop met lokale duurzame (landbouw)producten te faciliteren.

6. Autonome overheid

L. Gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB)

Het GLB werd vijftig jaar geleden in het leven geroepen om in de EU tegen een betaalbare prijs voor voedselzekerheid te zorgen. De laatste jaren streeft het GLB ook andere doelstellingen na: duurzaam omgaan met natuurlijke grondstoffen, de landelijke leefomgeving verzorgen en de rurale economie beschermen. Jong Groen wil dat de EU meer en anders inzet op deze laatste doelstellingen.

Voorstel L.1

De EU zet in op landbouwbedrijven op maat van de landbouwer. Het beleid mag schaalvergroting niet bevoordelen. De directe steun wordt gelimiteerd tot een maximum van €25 000 per landbouwbedrijf.

Voorstel L.2

De Europese Commissie ziet er op toe dat de toepassing van het GLB door de lidstaten niet uitmondt in regelgeving die kleine tot middelgrote bedrijven benadeelt.

Ondanks recentelijke verbeteringen, bevoordeelt het GLB nog steeds grote landbouwbedrijven. De implementaties van de lidstaten leggen terecht erg strenge beperkingen op, maar brengen ook grote administratie en/of investeringen met zich mee. Dit zorgt er voor dat enkel grote bedrijven mee kunnen draaien, omdat de kosten voor kleine bedrijven niet te dragen zijn.

Voorstel L.3

De EU neemt het voortouw in de transitie naar een ecologische landbouw. Het beleid houdt rekening met en stimuleert duurzame, biologische en agro-ecologische landbouwtechnieken.

Het nieuwe GLB kent reeds specifieke steun voor biolandbouw. Maar de meerderheid van de subsidies zijn nog steeds afgestemd op de gebruiken en de noden van de conventionele landbouw*. Ook de Europese reglementering houdt nog al te vaak geen rekening met de specifieke noden en diverse landbouwtechnieken van de biolandbouw en de agro-ecologie.

Voorstel L.4

Bij de autonome inkleuring van het GLB verandert Vlaanderen zijn geweer van schouder. Het gewest legt de nadruk niet meer op een intensieve, exportgerichte veeteelt maar eerder op biolandbouw en agro-ecologie.

De voorbije decennia gaf Vlaanderen extra steun aan de vleessector en stimuleerde ze de vleesexport. Dit is geen toekomstgericht beleid. Jong Groen pleit voor een transitie van de Vlaamse vleesindustrie naar een duurzame lokale landbouw*. Dit gebeurt in samenspraak met en met oog voor de Vlaamse veetelers. Zij mogen niet het slachtoffer zijn van het jarenlange oogkleppenbeleid.

Voorstel L.5

De overheid draagt zelf de kosten van controles en labeling.

Momenteel betalen landbouwers, verwerkers, handelaars en verdelers van bio-producten zelf voor hun certificering. Ook de kosten van bodemstalen in het kader van het Vlaamse mestactieplan worden gedragen door de landbouwer. Zij vormen een onrechtvaardige meerkost, zeker voor kleine bedrijven.

M. Wereldmarkt en lokale economie

Voorstel M.1

Geen TTIP en andere gelijkaardige vrijhandelsverdragen onder de huidige vorm.

We willen geen nodeloze ontmanteling van de reglementering van onze voedsel economie. Vele van onze wetten staan onder discussie in de TTIP-onderhandelingen, het vrijhandelsakkoord met de Verenigde Staten. En deze liberalisering gebeurt zonder open democratische controle. Jong Groen plaatst het belang van voedselsoevereiniteit* boven de vraag naar regulering op maat van multinationals

Voorstel M.2

Landbouw moet uit het takenpakket van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Vlaanderen en België ijveren er voor dat de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties het politieke mandaat krijgt om de internationale voedselmarkt te reguleren. Deze laatste moet dan de speculatie op voedsel verbieden en de kwetsbare landbouweconomieën van ontwikkelingslanden beschermen.*

Momenteel beheerst de Wereldhandelsorganisatie* de internationale voedselmarkt. Haar algemene liberalisering van de markt heeft desastreuze gevolgen voor de zwakkere economische spelers, vaak in het zuiden. De voedselmarkt moet dringend terug gepolitiseerd worden.

N. Instellingen en besluitvorming

De vormgeving van onze voedingseconomie is van belang voor de volledige gemeenschap, niet enkel voor de voedingssector. Hieruit volgt dat de overheid de belangen moet verdedigen van de volledige bevolking. Dit neemt niet weg dat de belangrijkste actoren (landbouwers, verwerkers, verdelers en handelaren) sterk betrokken moeten worden bij de besluitvorming. Maar dit proces dient democratisch te verlopen en zoveel mogelijk mensen te betrekken.

Voorstel N.1

De overheid consulteert niet enkel de landbouwverenigingen bij het debat over nieuw landbouwbeleid, maar ook andere ngo's en burgerverenigingen die werken rond voedselsystemen.

Momenteel spelen sectororganisaties (Boerenbond, Algemene Boerensyndicaat, Bioforum...) een belangrijke rol bij de implementatie en vormgeving van nieuwe wetgeving. Dit is belangrijk. Maar de nadruk ligt hierdoor zeer sterk op de economische en sociale noden van de sector, en veel minder op de economische en ecologische belangen van de ganse samenleving. Ook organisaties die werken rond de brede ecologische en sociale impact van landbouwbeleid kunnen een grote toegevoegde waarde bieden bij nieuwe besluitvorming.

Voorstel N.2

De overheid stimuleert een divers landschap voor de landbouwpers, landbouwconsulenten, investeringsbanken en opleidingscentra.

Momenteel kent Boerenbond een sterke monopoliepositie* in het landbouwlandschap. Vanwege haar grote omvang creëert dit vaak belangenconflicten die niet altijd voordelig zijn voor de landbouwers zelf. Dit neemt niet weg dat een sterk middenveld belangrijk is en dat landbouworganisaties een belangrijke rol moeten krijgen bij de beleidsvoering.

Voorstel N.3

De overheid creëert een eenvoudig kader voor coöperatieve, lokale werkvormen.

Vandaag stellen we vast dat de verschillende vormen die de wet voorziet, nodeloos complex zijn en veel administratieve rompslomp met zich meebrengen. Coöperaties verhogen het democratische karakter van de economie. Producenten, verwerkers, verdelers en handelaars van voeding krijgen zo terug meer vat op hun activiteiten. Coöperaties versterken niet alleen de autonomie voor de actoren zelf, maar ook het sociale en ecologische karakter van de economie.

Voorstel N.4

De overheid neemt een voorbeeldrol op door in openbare aanbestedingen steeds te opteren voor lokaal en duurzaam geproduceerde voeding.

De restaurants en cafetaria van overheidsgebouwen serveren duurzame, lokale en/of fairtrade voeding. Ook de catering van ziekenhuizen en scholen bevoordeelt lokale, duurzaam, fairtrade geproduceerde voeding. Verder worden bij deze cafetaria's minstens één vegi-dag per week georganiseerd waarop enkel vegetarische voeding beschikbaar is.

Voorstel N.5

Scholen bieden dagelijks gratis een evenwichtige, lokale en ecologische hoofdmaaltijd aan. De overheid verleent daartoe een subsidie aan de scholen.

Schoolmaaltijden hebben niet alleen een directe impact op het welzijn van de kinderen. Door ze lokaal, ecologisch en fair te produceren, kunnen schoolmaaltijden ook een enorme boost geven aan lokale ondernemers in de landbouw, catering en logistiek.

Voorstel N.6

Scholen bieden gratis & lokaal fruit aan tijdens de pauze.

O. Onderzoek en opleiding

Onderzoek en opleiding geven mee vorm aan het voedselsysteem van de toekomst. Publieke instellingen hebben hierin een belangrijke rol te vervullen. Omdat de vrije markt een groot deel van de taak op zich neemt is dit voornamelijk gedreven door winst en gericht op grote bedrijven. Kleine ondernemingen en alternatieve oplossingen vallen zo vaak uit de boot, ook al hebben zij een aanzienlijke maatschappelijke meerwaarde.

Voorstel O.1

In de voedingssector zet de overheid meer in op onderzoek en opleidingen met een grote maatschappelijke meerwaarde: o.a. op biolandbouw, agro-ecologie, ecologische distributie en de sociale aspecten van de voedingsindustrie.*

Publieke instellingen mogen niet enkel oog hebben voor economische verbeteringen, maar ook voor de sociale en ecologische aspecten van technologieën en technieken. Het is betreurenswaardig dat de huidige publieke landbouwopleidingen slechts weinig aandacht besteden aan biolandbouw.

Voorstel O.2

Het Vlaamse Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) neemt samen met de Vlaamse Proefcentra het voortouw in het onderzoek naar de duurzame landbouw van de toekomst.*

Het ILVO heeft voornamelijk een maatschappelijke functie te vervullen. Momenteel richt het instituut zich nog al te vaak op de economische belangen van de Vlaamse landbouwers. Het ILVO moet zich meer bezighouden met haar primaire functie: onderzoek naar duurzame landbouwtechnieken.

Voorstel 0.3

We kiezen resoluut voor een innovatiebeleid dat de transitie naar een plantaardig systeem bevordert en daarom inzet op twee prioriteiten:

- *Onderzoek naar de mogelijkheden tot schaal- en efficiëntieverhoging van de productie van vleesvervangers. Die zijn nu te duur door weinig kennis en een kleine afzetmarkt*
- *Stimulering van innovatie in de sector*